

T.B.M.M.
HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Sayı : 20730
Tarih : 16.08.2022

Türkiye Büyük Millet Meclisi -
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanlığı
Tarih: 16/08/2022 16:04
Sayı: E-120.10-1064597

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Son yıllarda üreme sağlığı ve cinsel sağlık hizmetlerinin yerine getirilmesinde, kamu tarafından karşılanması gereken hizmet ve malzemelerinin temininde, yaşanan sıkıntıların sebebiyet verdiği insan hakları ihlalleri, kadının insan hakları ihlalleri ve halk sağlığı sorunun ve bölgesel eşitsizliğin sebeplerinin araştırılması, sorunun çözümü ve hakların temin edilmesi için atılması gereken somut adımların acilen planlanması amacıyla Anayasa'nın 98. ve İç Tüzüğü'nün 104. ve 105. Maddeleri gereğince Meclis Araştırması için gereğini arz ve talep ederim.

Dr. Necdet İpekyüz
Batman Milletvekili

GEREKÇE

İnsanların her anlamda iyi ve sağlıklı olma halini sağlamak, insan haklarını -özelinde kadının insan haklarını- korumak ve geliştirmek için temel şartlardan biri de cinsel haklar ve üreme haklarını sağlamak ve hak bilincini artırmaktır. Cinsel sağlık ve üreme sağlığı hakkı kişinin cinsel yolla aktarılan enfeksiyonların aşılmasına, cinsel sağlık ve üreme sağlığı ile ilgili bilgilere, araçlara, hizmetlere, gebelik istenmiyorsa gebeliği önleyici yöntemlere isteniyorsa da gebelik öncesi, süreci ve sonrasında yaşamını sağlıklı şekilde sürdürebilmesi için ilgili sağlık hizmetlerine erişebilmesini kapsamaktadır. Uluslararası ve ulusal belgelere göre devlet, bunları yurttaşlara cinsiyet dahil herhangi bir ayrımcılık gözetmeksizin ve ücretsiz sağlamakla mükelleftir. Ek olarak, doğurganlığın düzenlenmesi hizmetlerine ulaşmak kadınların temel insan hakkıdır.

557 (1965) ve 2827 (1983) sayılı Nüfus Planlaması Hakkındaki Kanun, doğurganlığın düzenlenmesi ile ilgili halkın eğitilmesi, hizmetlerin ülkede yaygın bir şekilde sunulması ve doğum kontrol yöntemlerinin kamu sağlık kurumlarında sürekli bulundurulması sorumluluğunu Sağlık Bakanlığı'na vermektedir. Anayasanın 56. Maddesi de halkın sağlığını koruma ve sağlık hizmetini düzenleme görevini devlete vermektedir.

2003 yılında Sağlıkta Dönüşüm Politikaları doğrultusunda cinsel sağlık ve üreme sağlığı hizmetlerinin verildiği AÇSAP (Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Merkezleri) merkezleri kapatılmış ve kapatılmayanların da görevleri kısıtlanmıştır. Son yıllarda, Türkiye genelinde cinsel sağlık/üreme sağlığı (CSÜS) hizmetlerinin durumunun değerlendirildiği araştırma ve raporlarda kamu sağlık kurumlarında doğurganlığın düzenlenmesi hizmetlerinin sunumunda ve malzeme temininde sıkıntılar yaşandığı açıkça belirtilmektedir. Doğurganlığın düzenlenmesine yönelik hizmetlerin performans dahil olmamasının ve bu konuda eğitimli olan sağlık çalışanı sayısının azlığının hizmetleri durma noktasına getirdiği de sıklıkta vurgulamaktadır.

Cinsel sağlık ve üreme sağlığı hizmetlerinin de sıkıştırıldığı ASM'lerin koşulları özellikle HIV ile yaşayanların, kadınların ve LGBTİ+ların cinsel sağlık ve üreme sağlığı hakkını kullanabilmesini sağlayabilecek fiziki koşullarda olmamakla birlikte nitelikli yaklaşıma ve eğitime sahip sağlık çalışanlarını bulundurmaktan da uzaktır.

Van depremi sonrasında ilde yapılan çalışmalar kadın sağlığı, doğurganlık ve cinsel sağlıkla ilgili ihtiyaçların devam ettiğini, sosyo-kültürel nedenlerin ve dil etkeninin bölgede hizmete

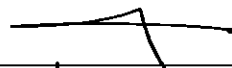
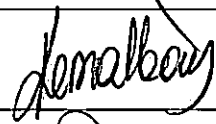
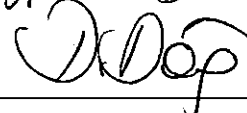
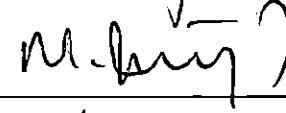
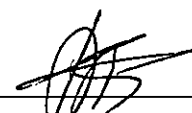
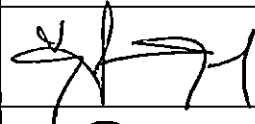
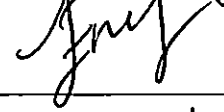
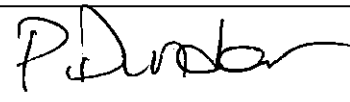
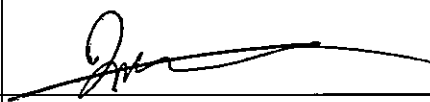
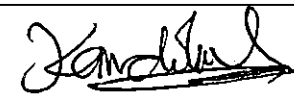
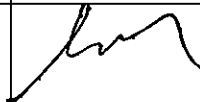
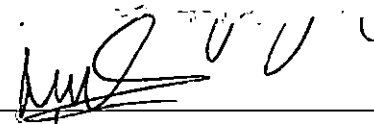
erişimi etkilediğini göstermiştir. Türkiye'nin genelinde cinsel sağlık ve üreme sağlığı hizmetlerinin sunulması bölgesel eşitsizlik göstermektedir. Bu hizmetlere erişim ve ilintili olarak hakların kullanımı Kürtlerin yoğunlukla yaşadığı yerlerde Sağlıkta Dönüşüm Politikalarından daha fazla etkilenmekte bölgesel farklar derinleşmektedir.

Günümüzde Sağlıkta Dönüşüm Politikaları ile gelen gebelik sonlandırma ve doğum haklarında kısıtlamaları; gebeliğin sonlandırılması, sezaryen, doğum kontrol hizmeti sağlamada yasal olmayan kısıtlayıcı uygulamalar, üreme sağlığı hizmetlerine erişimde yaşanan sorunlar ve hak ihlallerinde artışlar bulunmaktadır.

Son zamlarla birlikte ekonomik olarak karşılaması giderek güçleşen kondom, gebeliği önleyici hap, gebeliği önleyici iğnelere erişim ve son yıllarda artan istenmeyen gebelik ve cinsel yolla aktarılan enfeksiyonlar açısından kişilerin kondom, gebeliği önleyici hap, rahim içi araç (spiral) gibi uygulamalara erişimini herkesin temel hakkıdır. Bu hakkın sağlanmaması kişinin hayatını kaybetmesi ve kalıcı sakatlıklar yaşaması gibi sonuçlar doğurabilmesinin yanı sıra kişiye psikolojik ve ekonomik olarak da kötü etkileyebilmektedir. Dolayısıyla ciddi bir halk sağlığı sorunu da yaratmaktadır.

Ek olarak, HPV aşıları koruyucu önleyici sağlık hizmeti uygulaması örneği olarak SGK kapsamında ödenmesi, ulusal aşı takvimine eklenmesi ve çocukluk çağında yapılması gereken bir aşıdır. HPV Avrupa'da birçok ülkede ulusal aşı takvimine eklenmiştir ancak Türkiye'de SGK'ya açtığı dava ile geri ödeme alabilen bir genç kadın olmasına rağmen aşının ulusal takvime alınıp kamu kaynaklarından ücretsiz karşılanması ile ilgili hala bir çalışma bulunmamaktadır.

Gebeliği önleyici yöntemlerin ücretsiz ve kolay erişilebilir olması 2827 sayılı nüfus planlaması hakkında kanunla verilmiş bir haktır. Cinsel sağlık ve üreme sağlığı alanında çalışan uzmanların ve sivil toplum kurumlarının önerileri açıktır. Ürünler temin edilmeli, danışmanlıkla sunulmalı ve reçeteye ücretsiz olarak verilmelidir. Kapsamlı cinsellik eğitimi müfredata eklenmelidir. Performans kriterlerine dahil edilmelidir. Sağlık kuruluşlarının hizmet kapasiteleri arttırılmalıdır. Hizmet içi eğitimler yeniden başlatılmalıdır. Ayrıntılı veri üretilmeli ve kamuoyuyla paylaşılmalıdır. Siyasi partilerin programlarında kadın sağlığı öncelikli konulardan biri olmalıdır. Yerel yönetimler de eğitimlerle danışmanlık hizmetini güçlendirmelidir.

1	FATMA KURTULAN	MERSİN	
2	ZÜLEYHA GÜLÜM	İSTANBUL	
3	MUSA PİROĞLU	İSTANBUL	
4	SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ	İZMİR	
5	DERSİM DAĞ	DİYARBAKIR	
6	MURAT SARISAÇ	VAN	
7	SIDIK TAŞ	SİİRT	
8	BERDAN ÖZTÜRK	AĞRI	
9	HİŞYAR ÖZSOY	DİYARBAKIR	
10	EBRÜ GÜNAY	MARDİN	
11	OYA ERSOY	İSTANBUL	
12	ŞEVİN COŞKUN	MUŞ	
13	PERO DUNDAR	MARDİN	
14	DİRAYET DİLAN TAŞDEMİR	AĞRI	
15	AYŞE ACAR BAŞARAN	BATMAN	
16	KEMAL BÜLBÜL	ANTALYA	
17	ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU	KOCAELİ	
19	NUSRETTİN MAÇIN	ŞANLIURFA	
20	İMAM TAŞÇIER	DİYARBAKIR	